דבר העורכים

בתוך שני עשורים גדל מספר עורכי הדין בישראל פי ארבעה וחצי, מ־10,697 עורכי דין בשנת 1990 ל־45,850 עורכי דין (נכון ליוני 2010). מספרם של עורכי הדין אשר התקבלו ללשכת עורכי הדין בעשור האחרון בלבד שווה כמעט לסך כל עורכי הדין שהתקבלו ללשכת עורכי הדין מאז הקמת המדינה ועד לשנת 2000.

שיעור העלייה במספר עורכי הדין לא נובע מגידול האוכלוסייה בישראל, הואיל והוא גבוה ממנה עשרות מונים. ב־1950 היה בישראל עורך דין לכל 1,687 תושבים; ב־1970 ירד המספר לעורך דין לכל 622 תושבים; כיום, על כל 163 תושבים יש עורך דין אחד.

הגידול האדיר במספר עורכי הדין מציב את ישראל במקום הראשון בעולם במספר עורכי הדין לנפש, ובפער גדול מאוד. בארצות־הברית, מספר שתיים ברשימה, היחס הוא 272 תושבים לעורך דין אחד, בבריטניה היחס הוא עורך דין אחד על כל 400 תושבים, בגרמניה אחד ל־600 תושבים ובצרפת אחד ל־1,200 תושבים. ביפן היחס הוא עורך דין אחד ל־4,800 תושבים.

במדינה שבה יש עורך דין אחד על כל 163 תושבים (ובעיר מרכזית כמו תל־אביב יש עורך דין אחד על כל 33 תושבים) מדובר בפרופסיה הממלאת תפקיד חשוב ומשמעותי בחיים הציבוריים, בחברה, בתרבות, בכלכלה וכמובן במשפט. ישנם ביטויים רבים לתפקיד הציבורי־חברתי של עורכי הדין. כך, למשל, עורכי הדין ממלאים תפקיד חשוב ומרכזי בכינון מוסדות הדמוקרטיה ועקרונותיה (כגון בתי המשפט ועקרון שלטון החוק) ובשמירה עליהם; עורכי הדין תורמים לשמירה על הסדר החברתי בכך שהם מטפלים בסכסוכים באופן מובנה ובדרך משפטית; עורכי הדין מבטיחים את זכויות הפרט ומגנים עליהן. זכות הייצוג היא תנאי מרכזי למימוש זכויות הפרט, ובלעדיה עלולות שאר הזכויות להישאר כאות מתה בספר החוקים; עורכי דין נחשבים לקבוצת אליטה ולמובילים חברתיים. כך, עורכי דין רבים מאוד נמנים עם מקימי עמותות המגזר השלישי ועומדים בראשן.

על רקע זה מרתק להיווכח שמעולם לא יוחד גיליון של כתב עת משפטי לפרופסיה של עורכי הדין. ככלל, בישראל הכתיבה העוסקת בעורכי דין מועטה, וזאת בניגוד בולט לחשיבותה של הפרופסיה ולמרכזיותה. לכן הגיליון הנוכחי מטרתו להתחיל ולמלא חלל משמעותי זה שקיים בכתיבה האקדמית ובשיח הציבורי. אנו מקווים שהמאמרים המוצעים בגיליון יהוו נקודת פתיחה להמשך דיון פורה ומרתק על אודות הפרופסיה של עורכי הדין בישראל.

גיליון זה נערך בשיתוף המרכז לאתיקה ואחריות מקצועית של עורכי דין ע״ש דיויד וינר ז״ל. המרכז, אשר הוקם בדיוק לפני שנה בבית הספר למשפטים במסלול האקדמי המכללה

למינהל, הוא מרכז ראשון ויחיד מסוגו בישראל. המרכז המשותף לכל בתי הספר והפקולטות למשפטים בישראל שם למטרה לקדם את החשיבה, ההוראה, המחקר והתוויית המדיניות בתחום האתיקה והאחריות המקצועית של עורכי הדין בישראל.

***

כתב העת "המשפט" משנה את פניו החל מגיליון זה. הוא עתיד להופיע מעתה בפורמט חדש, פעמיים בשנה. עיקר הגיליון יוקדש למאמרים העוסקים בנושא מרכזי אחד, ובצדם נמשיך לפרסם – כפי שאנו עושים גם בגיליון זה – מאמרים בנושאים שונים, הערות פסיקה, ביקורות ספרים ומדי פעם אף מאמרים מאת סטודנטים מצטיינים, הכול לפי המתקבל במערכת והראוי לפרסום.

במרכז גיליון טו(2), העתיד לראות אור לקראת ינואר 2011, יתפרסמו מאמרים שהוצגו בכנס השנתי של האגודה הישראלית למשפט וחברה שהתקיים בדצמבר 2009 באוניברסיטת תל־אביב.

במאי 2011 יופיע גיליון כפול של "המשפט" (טז(1) ו־(2)) שיוקדש למאמרים העוסקים כולם בשאלת הרלוונטיות של לימודי המגדר באקדמיה הישראלית. בגיליון יופיעו מאמרים מאת חוקרות וחוקרים מתחומים רבים ומגוונים, נוסף על משפטים: ספרות, היסטוריה, סוציולוגיה, אנתרופולוגיה, פסיכולוגיה ועוד. במרכזו תעמוד מסה חדשה מאת פרופסור קרול גיליגן מאוניברסיטת ניו יורק, אשר נמסרה במיוחד לכתב העת.

אנו מבקשים להודות לעורכת המשנה היוצאת, בל שפיבק, אשר עבדה אתנו על הגיליון בשלבים המוקדמים להכנתו, על עבודתה המצוינת והמסורה, ולאחל לה הצלחה רבה בהמשך דרכה.

ד"ר צבי טריגר, עורך "המשפט"
ד"ר לימור זר־גוטמן, עורכת אורחת